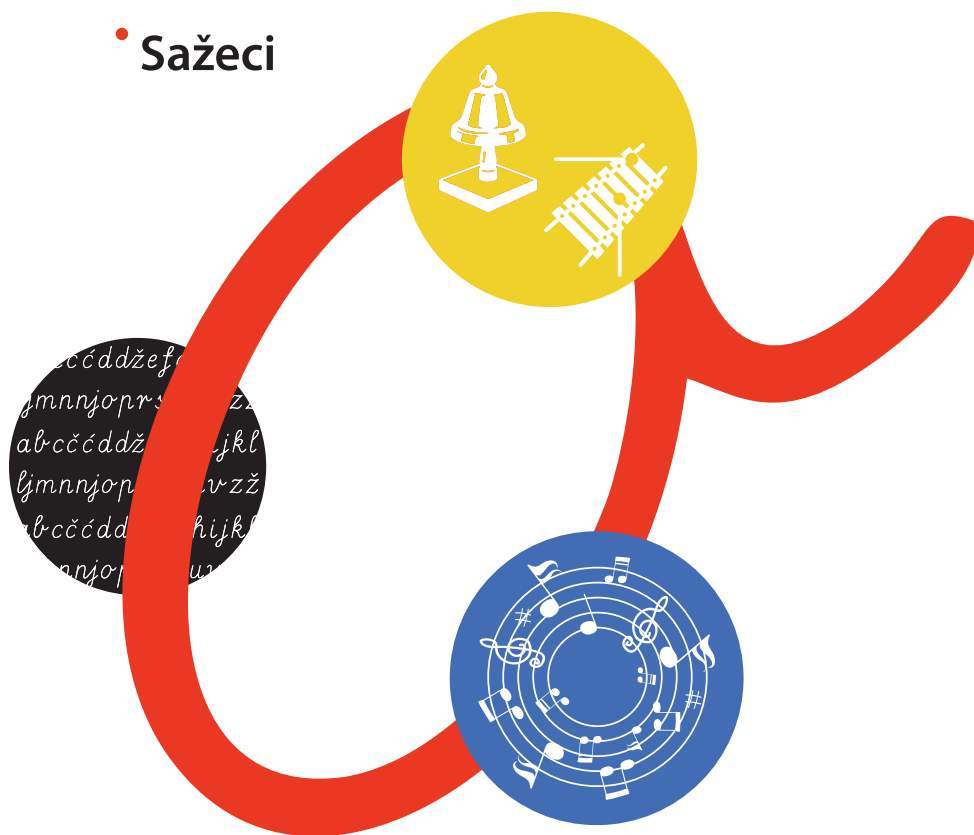

Poticanje rane pismenosti i glazbenih aktivnosti u predškolskom razdoblju

6. i 7. lipnja 2025. • Gradska knjižnica Marka Marulića,
Ulica slobode 2, Split • skup se održava uživo i na daljinu

• Sažeci

DV MONTESSORI DJEČJA
KUĆA, HRVATSKA
UDRUGA MONTESSORI
PEDAGOGIJE,

HRVATSKO MONTESSORI
DRUŠTVO
GRADSKA KNJIŽNICA
MARKA MARULIĆA

POD POKROVITELJSTVOM
MINISTARSTVA ZNANOSTI,
OBRAZOVANJA I MLADIH

SADRŽAJ

mr. sc. Andreja Silić , viša savjetnica za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb <i>Vrijednost iskustvenoga učenja u i kvalitetnoga govornoga razvoja u dječjem vrtiću – kontekstu za cjeloviti razvoj djeteta</i>	4
dr. sc. Aleksandra Kardum <i>Poticanje predjezičnih vještina pomoću glazbe u radu s djecom koja imaju poremećaj iz spektra autizma</i>	5
Dijana Čorak , odg. savjetnica, Andrea Hranilović , mag. praesc. educ., mentor • Adela Šimun , mag. praesc. educ, mentor, DV Ciciban, Velika Gorica <i>Od pokreta do slova – fonološka svjesnost u Montessori praksi</i>	6
Marina Mihaldinec , mag. praesc. educ., mentor, Montessori odgojitelj, DV Izvor, Samobor <i>Tradicijska glazba i plesovi u Montessori skupini</i>	7
izv. prof. dr. sc. Anđela Milinović Hrga , Filozofski fakultet u Splitu, Odsjek za učiteljski studij <i>Hrvatska tradicijska dječja glazbena baština kao poticaj za jezični razvoj</i>	7
Branka Đaković Bjelajac , univ. bacc. praesc. educ., Montessori odgojitelj • Kristina Košanski , univ. bacc. praesc. educ., Montessori odgojitelj, DV Prečko, Zagreb <i>Glazbene igre za poticanje rane pismenosti</i>	8

- Maja Ivančić**, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica, mentor • **Lana Tepić Jelavić**, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica, DV Botinec, Zagreb
Multisenzorna memorija u Montessori pedagogiji pri ranom učenju glazbe i povezanost s ranim opismenivanjem.....9
- Dunja Klarin**, odgojiteljica, DV Cvit Mediterana, PO More, Split • **Olja Mišura Rogošić**, prof., GŠ Josipa Hatzea
Razvoj glazbenih sposobnosti i stvaralaštva djece rane i predškolske dobi • radionica 10
- Željka Boban**, odgojitelj mentor • **Jugana Milić**, odgojitelj, DV Cvrčak, Solin
Rana pismenost u vrtičkom kontekstu..... 11
- Mirela Mesić Raja**, Montessori odgojiteljica • **Iva Kapetanović**, Montessori odgojiteljica • Sanda Smajli, ravnateljica, DV Medveščak, Zagreb
Od pera do note..... 11
- Iva Balenović**, odgojiteljica predškolske djece, Montessori odgojiteljica (3–6), savjetnica, prof. soc. pedagog, univ. spec. rane intervencije • **Marija Čorak**, odgojiteljica predškolske djece, Montessori odgojiteljica (0–6), DV Vjeverica, Zagreb
Poticanje pismenosti u Montessori programu: Perspektive kroz Erasmus + i eTwinning projekt u Montessori programu..... 13
- Ljiljana Atlja**, mag. praesc. educ. • **Narcisa Jagnjić**, mag. praesc. educ., savjetnica • **Katarina Šain**, Montessori odgojiteljica, DV Grigora Viteza, Zagreb
Ritmom riječi i pjesme: tradicijske igre kao temelj rane pismenosti..... 14
- Ana Konaković**, stručna prvostupnica predškolskoga odgoja, bacc. paed. • **Valentina Benotić**, mag. praesc. educ., DV Budućnost, Zagreb
Razvoj govora i glazbenih vještina u Montessori jaslicama..... 15
- Katarina Dabić**, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica (0–6) • **Katarina Čerčić**, Montessori odgojiteljica (0–6), DV Bukovac, Zagreb
Poticanje govora u ranoj dobi (jasličkoj dobi) kroz Montessori metodu .. 16
- Saša Soukup**, mag. praesc. educ, odgojitelji mentor, Montessori odgojitelji
Put u svijet riječi: razvoj jezične pismenosti u ranoj i predškolskoj dobi.... 17

- Nataša Veldić**, predsjednica Hrvatskog Montessori društva, odgojitelj savjetnik
Izazovi u poticanju čitanja u dobi od pete do šeste godine u Montessori skupini, DV Sopot, Zagreb..... 18
- Jelena Kulišić**, mag. praesc. educ., odgojitelj savjetnik, DV Konavle • **Petra Kralj Fox**, muzejska pedagoginja, Muzeji i galerije Konavala
Kamišibaj kao metoda poticanja predčitalačkih vještina u radu s djecom predškolske dobi 19
- Zrinka Bekavac**, odgojitelj, Montessori odgojitelj • **Ligija Krolo**, dipl. pedagog, dipl. defekt. • **Jasna Vidović**, mag. prim educ., DV „Montessori dječja kuća“, Split
Pokret, glazba i riječ u svakodnevnom programu u DV „Montessori dječja kuća“, Split 20
- Maja Fatović**, mag. praesc. educ., odgojiteljica savjetnica • **Tanja Smolčić**, bacc. praesc. educ., odgojiteljica, DV Budućnost, Zagreb
Glazba i rana pismenost – alternativni modaliteti rada s glazbom 21
- dr. sc. Lada Marinković** • **dr. sc. Svetlana Radović**, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Novi Sad, Srbija
Dobrobit djeteta i društva kroz holističku perspektivu razvoja i učenja u predškolskom uzrastu 22

SAŽECI

mr. sc. Andreja Silić, viša savjetnica za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb

Vrijednost iskustvenoga učenja u i kvalitetnoga govornoga razvoja u dječjem vrtiću – kontekstu za cjeloviti razvoj djeteta

U izlaganju će biti izloženo o važnosti iskustvenoga učenja i kvalitetnoga govornoga razvoja u dječjem vrtiću kao kontekstu za primjereni, cjeloviti razvoj djece rane i predškolske dobi.

Osvrnut će se na način učenja i razvoja djece predškolske dobi, osobito vezano za usvajanje i učenje jezika, primjereni govorni razvoj u kontekstu dječjega vrtića.

Obrazložit će se utjecaj jezičnih djelatnosti slušanja i govorenja za razvoj komunikacijske kompetencije u kontekstu dječjega vrtića. Također će se naglasiti utjecaj odgojitelja i njegovih jezičnih kompetencija na razvoj leksičke kompetencije i jezične kreativnosti djece od najranije dobi te navesti kvalitetne izvore iz stručne literature.

Također, prikazat će se ukratko utjecaj konteksta za primjereni govorni razvoj djece rane i predškolske dobi te izvori iz znanstvenih istraživanja.

Istaknut će se značaj konteksta dječjega vrtića za razvoj djece, osobito govorni razvoj te potreba za sustavnim istraživanjem i unapređivanjem odgojno-obrazovne prakse.

Obrazložiti će se mogućnosti za jačanje jezičnih kompetencija djece u suradnji vrtića i knjižnica.

U zaključcima će se izlaganja istaknuti:

- Važnost ranoga odgoja i razvoja djece te stvaranja kvalitetnoga jezičnoga okruženja za primjereni govorni razvoj djece od najranije dobi u dječjem vrtiću.
- Važnost fizičkoga/materijalnoga, socijalnoga i jezičnoga okruženja, poticaja i utjecaja odgojitelja, druge djece i čimbenika uključenih u proces.
- Izloženost govoru na materinskome, drugim i stranim jezicima u djeci bliskim i važnim situacijama te osmišljavanje različitih mogućnosti za komunikaciju s drugom djecom i odraslima - preduvjeti za stvaranje potrebe i želje za komuniciranjem.
- Važnost sustavnog jezičnog i stručnog usavršavanja odgojitelja.
- Važnost osiguravanja kontinuiteta.

Ključne riječi: *iskustveno učenje, govorni razvoj djece, uloge odgojitelja*

dr. sc. Aleksandra Kardum

Poticanje predjezičnih vještina pomoću glazbe u radu s djecom koja imaju poremećaj iz spektra autizma

Jedna od specifičnosti poremećaja iz spektra autizma (PSA) su teškoće u komunikaciji i socijalizaciji koje se, između ostaloga, iskazuju izostankom, kašnjenjem ili atipičnim govorom.

Kako bi dijete razvilo govor, prethodno trebaju biti realizirane predjezične vještine na kojima je potrebno sustavno raditi od pojave prvih znakova PSA. Ovaj rad treba biti primjeren djetetovoj kronološkoj i mentalnoj dobi te njegovim individualnim sposobnostima, ali svakako je preporučljivo što više koristiti igru i glazbu kao primjerene i djetetu prijemčive medije učenja u ranom djetinjstvu. U tom kontekstu bit će prikazane neke didaktičke pjesmice kojima možemo poticati predjezične vještine.

Ključne riječi: *autizam, razvojne teškoće, predjezične vještine, metodika glazbe, dječje pjesmice*

Dijana Čorak, odg. savjetnica, **Andrea Hranilović**, mag. preasc. educ., mentor
• **Adela Šimun**, mag. preasc. educ, mentor, DV Ciciban, Velika Gorica

Od pokreta do slova – fonološka svjesnost u Montessori praksi

Radionica „Od pokreta do slova“ istražuje razvoj fonološke svjesti kroz Montessori pristup. Poseban naglasak stavljen je na povezivanje motoričkog pokreta, slušanja i govora, kako bi se djeca prirodno i postupno pripremila za pisanje i čitanje. Kroz pažljivo osmišljene aktivnosti i didaktičke materijale potiče se dječja svjesnost o glasovima u riječima te vještina njihova razlikovanja i spajanja u riječi. Fonološka svjesnost jedan je od ključnih preduvjeta za razvoj pismenosti, stoga je rana stimulacija ovog područja važan korak u pripremi djeteta za čitanje i pisanje. Razvoj elemenata fonološke svjesnosti pomaže djetetu u lakšem povezivanju glasa i slova, odnosno fonema i grafema. Montessori pristup pritom naglašava važnost učenja putem svih osjetila, što dodatno motivira dijete i potiče njegov individualni razvoj.

Govor i motorika dvije su međusobno povezane funkcije koje imaju ključnu ulogu u razvoju djeteta. Radionica naglašava povezanost motoričkih pokreta s govorom kako bi se potaknulo prirodno učenje i motivacija djeteta. Sudionicima nudi konkretne primjere i praktične smjernice za svakodnevnu primjenu ovih vještina u radu s djecom predškolske dobi, neovisno o metodološkom pristupu koji koriste.

Radionica nudi niz interaktivnih vježbi koje uključuju motoričke pokrete krupne i fine motorike i slušne igre, a sudionici će, bez obzira na prethodno iskustvo, imati priliku upoznati naš način rada s djecom u poticanju fonološke svjesnosti.

Ključne riječi: fonološka svjesnost, Montessori pristup, motorički pokret, pisanje, čitanje, govor, fina motorika, osjetila.

Marina Mihaldinec, mag. praesc. educ., mentor, Montessori odgojitelj, DV Izvor, Samobor

Tradicijska glazba i plesovi u Montessori skupini

Glazba obogaćuje dječji emocionalni svijet, za dijete predstavlja izvor zadovoljstva, pozitivnih emocija i estetskih doživljaja. U ranoj dobi glazba bi trebala biti dio svakodnevnog dječjeg iskustva. Glazbene aktivnosti djeluju pozitivno na razvoj sluha, govora, stvaralaštva, intelektualnih sposobnosti i suradnje među djecom, te stvaraju ugodnu atmosferu u skupini i potiču djecu na stvaranje pozitivnog stava prema estetskom u umjetnosti i svijetu oko sebe.

Ovaj rad je prikaz stvaranja poticajnog okruženja za razvoj glazbenih vještina, spoznaje i svijesti o lokalnoj, nacionalnoj i europskoj kulturnoj baštini u Montessori skupini.

Ključne riječi: *glazba; Montessori; poticajno okruženje; tradicija*

izv. prof. dr. sc. Anđela Milinović Hrga, Filozofski fakultet u Splitu, Odsjek za učiteljski studij

Hrvatska tradicijska dječja glazbena baština kao poticaj za jezični razvoj

Značajno mjesto u formalnom glazbenom odgoju djece predškolske i školske dobi zauzima hrvatska dječja tradicijska pjesma. Takve glazbene aktivnosti doprinose razvoju kulturnog identiteta, interkulture osjetljivosti i očuvanju nematerijalne kulturne baštine. U ovom je radu iz jezičnoga motrišta analizirana zbirka *En ten tini: Mi smo djeca vesela* (Šehtl, 2018), s ciljem utvrđivanja jezičnih obilježja hrvatskih tradicijskih pjesama i njihove primjenjivosti u ranom odgoju i obrazovanju. Pjesme, zapisane u svim trima hrvatskim narječjima, potiču razvoj fonološke, sintaktičke, semantičke i pragmatičke jezične razine, a time u djece poboljšavaju višejezičnu kompetenciju i jezičnu svijest. Tradicijska glazba tako postaje vrijedan jezični i kulturni resurs, osobito u radu s djecom vrtičke i rane školske dobi.

Ključne riječi: *hrvatska tradicijska glazbena baština, dječja tradicijska pjesma, jezična obilježja.*

Branka Đaković Bjelajac, univ. bacc. praesc. educ., Montessori odgojitelj
• **Kristina Košanski**, univ. bacc. praesc. educ., Montessori odgojitelj, DV
Prečko, Zagreb

Glazbene igre za poticanje rane pismenosti

U predškolskim ustanovama glazbeni odgoj je dio odgojno obrazovnog procesa i provodi se svakodnevno. Glazbenim odgojem djeca u najranijoj dobi započinju sa upoznavanjem glazbe i osnovne glazbene teorije.

Svakodnevno okruženje malog djeteta obiluje zvukovima, tonovima i šumovima koje kod njega bude zanimanje i želju za istraživanjem kako nastaje zvuk, odnosno ton i kako nastaje ritam.

Ova radionica osmišljena je kako bi kroz glazbene aktivnosti (pjevanje, ritmičke igre i slušanje glazbe) potaknula razvoj predčitalačkih vještina kod djece. Kroz integraciju glazbe i aktivnosti djeca razvijaju sposobnost prepoznavanja i razlikovanja zvukova, praćenja različitih ritmova, kontrole i koordinacije pokreta, koncentracije i fine motorike što su temeljne vještine za kasnije usvajanje čitanja i pisanja.

Radionica obuhvaća aktivnosti koje potiču bogatstvo rječnika i slušnu percepciju, koristeći glazbu kao motivacijski alat i most između igre i učenja.

Cilj ove radionice je integrirati principe Montessori pedagogije s glazbenim aktivnostima te upoznati sudionike s utjecajem glazbe na razvoj rane pismenosti kod djece. Radionica će omogućiti polaznicima stjecanje uvida u teorijske osnove i praktične pristupe kojima se glazba koristi kao poticaj za jezično – govorni razvoj.

S obzirom da svako dijete uči kroz igru, pokazat ćemo nekoliko aktivnosti koje se mogu svakodnevno provoditi u radu sa djecom.

Ključne riječi: poticanje bogatstvo rječnika, slušna percepcija, igra, glazbene igre

Maja Ivančić, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica, mentor • **Lana Tepić Jelavić**, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica, DV Botinec, Zagreb

Multisenzorna memorija u Montessori pedagogiji pri ranom učenju glazbe i povezanost s ranim opismenjivanjem

Ovaj rad istražuje doprinos multisenzorne memorije u razvoju rane pismenosti i glazbene kompetencije unutar Montessori pedagogije. Polazeći od načela da se znanje najučinkovitije usvaja angažiranjem više osjetila istodobno, Montessori pristup omogućuje djetetu da kroz iskustveno učenje razvija jezične i glazbene sposobnosti u prirodnom i poticajnom okruženju.

U ranoj pismenosti, djeca koriste taktilne materijale poput slova od brusnog papira i pokretnu abecedu kako bi povezala zvuk s vizualnim simbolom i pokretom, potičući razvoj fonološke svjesnosti i pripremu za pisanje. Glazbene aktivnosti, uključujući ritmiziranje riječi, pjevanje slogova i upotrebu instrumenata poput zvona i ritmičkih štapića, omogućuju usvajanje temeljnih jezičnih struktura kroz ritam i melodiju.

Integriranjem glazbe u jezične aktivnosti – primjerice kroz pjesme koje prate pokrete tijela, igre poziva i odgovora te glazbene vježbe u ritmu govora – aktiviraju se procesi prepoznavanja uzoraka, sekvencijalnog razmišljanja i simboličke interpretacije. Takav pristup dodatno potiče pažnju, koncentraciju, slušnu percepciju i motivaciju za čitanje i pisanje.

Zaključno, multisenzorni Montessori pristup koji povezuje glazbene i jezične sadržaje nudi snažnu podlogu za cjelovit razvoj djeteta u ranoj dobi.

Ključne riječi: Montessori pedagogija, rana pismenost, multisenzorna memorija, glazbene aktivnosti, fonološka svjesnost, senzorno učenje, simboličko mišljenje.

Razvoj glazbenih sposobnosti i stvaralaštva djece rane i predškolske dobi
• radionica

Glazba ima iznimno važnu ulogu u životu djece rane i predškolske dobi. Osim što pruža zabavu, ona je snažno sredstvo kroz koje se potiče cjelokupan razvoj djeteta – intelektualni, emocionalni, socijalni i tjelesni. Upravo zbog toga glazbene aktivnosti trebale bi biti svakodnevni dio odgojno- obrazovnog rada u vrtićima.

Već od najranije dobi djeca pokazuju osjetljivost na glazbene podražaje. Reagiraju na ritam, melodiju i zvuk, a kroz igru i pokret razvijaju osjećaj za tempo, dinamiku i izražavanje. Kroz pjevanje, slušanje glazbe i sviranje jednostavnih instrumenata, djeca postupno razvijaju sluh, pamćenje, pažnju i koncentraciju. Glazbene aktivnosti tako pozitivno utječu na njihov intelektualni razvoj, posebice na razvoj jezika i govora.

Osim toga, glazba ima snažan utjecaj na emocionalni svijet djeteta. Kroz pjesmu dijete može izraziti osjećaje koje možda ne zna verbalizirati. Glazba umiruje, potiče veselje i stvara osjećajsigurnosti. U skupnom pjevanju i plesu razvija se i socijalna osjetljivost – djeca uče slušati druge, čekati red, surađivati i osjećati pripadnost grupi.

Tjelesni razvoj potiče se kroz glazbeno-plesne igre, brojalice i pokret uz ritam. Time se razvija koordinacija, motorika i osjećaj za prostor. Posebno su važne brojalice jer uz ritam i pokret potiču usvajanje govora, matematičkih pojmova (brojevi, redosljed), ali i stvaralaštvo. Djeca ih rado osmišljavaju sama – mijenjaju riječi, dodaju pokrete i stvaraju vlastite verzije.

Dječje glazbeno stvaralaštvo važno je njegovati jer upravo kroz njega djeca razvijaju maštu, samopouzdanje i izražajnost. Kada im se pruži sloboda da stvaraju, pjevaju ili ritmički prate vlastite ideje, razvijaju vlastiti identitet i samostalnost.

Zaključno, glazba je moćan alat u predškolskom odgoju jer doprinosi razvoju svih aspekata dječje osobnosti. Njena prisutnost u svakodnevnim aktivnostima ne samo da obogaćuje djetinjstvo, već i postavlja temelje za cjeloživotno učenje i emocionalnu dobrobit.

Ključne riječi: rana glazbena edukacija, glazbene aktivnosti u vrtiću, ritam i motorika, pjevanje u predškolskom uzrastu

Željka Boban, odgojitelj mentor • **Jugana Milić**, odgojitelj, DV Cvrčak, Solin

Rana pismenost u vrtićkom kontekstu

Rana pismenost predstavlja temelj za kasniji uspjeh u čitanju, pisanju i ukupnom odgojno obrazovnom razvoju djeteta. Svojim izlaganjem predstaviti ćemo ključne aspekte razvoja rane pismenosti u vrtićkom kontekstu, primjerima dobre prakse. Važnost uloge odgojitelja, poticajnog okruženja i aktivnosti usmjerenih na usvajanje predvještina pisanja i čitanja, omogućuje lakšu tranziciju iz vrtića u školu. Analizirani su različiti pristupi i metode koje doprinose razvoju fonološke svjesnosti, bogatstvu rječnika i razumijevanju pisanog jezika kod djece predškolske dobi. Istaknuta je važnost igre, interakcije, iskustava i svakodnevnih situacija kao prirodnog okruženja za učenje. U izazovima suvremenog odgoja i naobrazbe odgojiteljima i roditeljima je također potrebna sustavna podrška u stvaranju bogatog jezičnog, pismenog okruženja koja doprinosi cjelovitom razvoju djeteta. Ističe se i važnost obiteljske pismenosti u primarnom i prirodnom okruženju. Obitelj i vrtić su dva sustava koji potiču partnerstvo s ciljem razvoja dobrobiti djeteta, a roditeljstvo proces u kojem se susreću novi izazovi te kontinuirano stječu nove vještine koje će potaknuti cjelokupan razvoj.

Ključne riječi: *holistički pristup, komunikacija, obiteljska pismenost, poticajno okruženje, suvremeni odgoj.*

Mirela Mesić Raja, Montessori odgojiteljica • **Iva Kapetanović**, Montessori odgojiteljica • **Sanda Smajli**, ravnateljica, DV Medveščak, Zagreb

Od pera do note

U Montessori pedagogiji rano poticanje pismenosti i glazbenih sposobnosti temelji se na ideji da su jezik i glazba usko povezani u razvoju djeteta. Montessori pristup naglašava važnost osjetilnog iskustva, slobodnog izbora i individualnog tempa učenja, čime se stvaraju uvjeti za prirodan razvoj jezičnih i glazbenih vještina.

Glazbene aktivnosti, poput pjevanja, ritmičkih igara, slušanja i stvaranja glazbe, potiču razvoj fonološke svijesti, pažnje, slušanja i ritma – ključnih preduvjeta za usvajanje čitanja i pisanja. Kroz

pokret i zvuk razvija se i fina motorika, važna za pisanje, ali i emocionalna sigurnost te socijalna povezanost.

Ove teorijske postavke konkretno su potvrđene u projektu „Od pera do note“, provedenom tijekom cijele pedagoške godine u dvije Montessori skupine s djecom od 1 do 6 godina. Projekt je integrirao rano opismenjavanje i glazbeni izričaj s Montessori principima, kroz aktivnosti koje su se odvijale u prirodnom, pripremljenom okruženju, u skladu s dječjim interesima.

Ciljevi projekta uključivali su:

- razvoj senzomotoričkih sposobnosti kroz glazbu,
- povezivanje glazbenih i jezičnih aktivnosti s Montessori materijalima,
- jačanje emocionalnog izražavanja i samostalnosti, poticanje suradničkog ponašanja i kreativnosti.

Tijekom projekta djeca su stvarala glazbu, pokret, slike i simbole, razvijajući osobne obrasce izražavanja i igre. Uočene su pozitivne promjene: veća koncentracija, češći odabir glazbenih i pismenih aktivnosti, izraženija suradnja, kreativnost i emocionalna povezanost među djecom.

Projekt je također naglasio važnost poštivanja individualnih razlika, što je temelj Montessori pedagogije, te pokazao da i najmlađa djeca mogu biti aktivni sudionici umjetničkih i istraživačkih procesa, ako im se osigura podržavajuće okruženje.

U konačnici, projekt „Od pera do note“ potvrđuje da povezivanje glazbe i rane pismenosti unutar Montessori okvira pruža djetetu cjelovit razvoj – emocionalni,

socijalni, kognitivni, motorički i estetski. U takvom pristupu dijete postaje aktivni stvaratelj i istraživač, a odgojitelj osjetljiv promatrač i podržavatelj djetetova autentičnog razvoja.

Ključne riječi: fonološka svijest, senzomotoričke sposobnosti, osjetilno iskustvo, fina motorika, emocionalna povezanost

Iva Balenović, odgojiteljica predškolske djece, Montessori odgojiteljica (3–6), savjetnica, prof. soc. pedagog, univ. spec. rane intervencije • **Marija Čorak**, odgojiteljica predškolske djece, Montessori odgojiteljica (0–6), DV Vjeverica, Zagreb

Poticanje pismenosti u Montessori programu: Perspektive kroz Erasmus + i eTwinning projekt u Montessori programu

Poticanje rane pismenosti u suvremeno doba dobiva novu dimenziju zahvaljujući utjecaju tehnologije, promjenama u načinu života i suvremenim obrazovnim pristupima. Iako su temeljne predvještine poput govora, slušanja, fonološke svijesti, fine motorike ključne današnja djeca rastu u okruženju koje obiluje digitalnim sadržajima i multimedijom, što značajno utječe na način na koji stječu pismenost. U Montessori programu pismenost se razvija prirodno kroz pažljivo pripremljeno okruženje i konkretne, senzorne aktivnosti. Djeca najprije uče glasove slova kroz fonetski pristup, koristeći materijale za jezik. Uključuje aktivnosti koje razvijaju jezične vještine kroz igru, pokret, istraživanje i svakodnevne situacije, s naglaskom na razdoblje posebne osjetljivosti, interes djeteta i individualni razvoj.

Poticanje pismenosti obuhvaća širok raspon vještina koje nadilaze samo čitanje i pisanje.

Ovim radom želimo prikazati poticanje razvoja pismenosti u Montessori programu Dječjeg vrtića Vjeverica kroz aktivnosti učenja pokretom u sklopu Erasmus+ projekta „Daj pet za europski vrtić“ te eTwinning projekta „From Fairy Tales to Modern Twists: A Joyful Journey through Time“. Poseban naglasak stavljen je na poticanje pismenosti putem izrade stripova i slikovnica, osmišljavanja različitih završetaka priča i zajedničkog stvaranja priča.

Kreativno pripovijedanje i pisanje značajno doprinose razvoju pismenosti jer potiču aktivnu upotrebu jezika i uključuju razne jezične i kognitivne vještine. U procesu stvaranja priče dijete razmišlja o logičnom slijedu događaja, oblikuje likove, konstruira rečenice i izražava svoje misli i osjećaje. Strip, kao spoj slike i teksta, pokazao se kao izuzetno učinkovit alat u razvoju pismenosti. Njegova vizualna narav olakšava razumijevanje sadržaja, potiče interes za čitanje i može poslužiti kao prijelaz prema složenijim

tekstovima. Budući da djeca strip doživljavaju kao zabavan i pristupačan medij, on ujedno smanjuje otpor prema čitanju te povećava njihovu motivaciju za usvajanje jezičnih vještina.

Nastojimo uspostaviti ravnotežu između tradicionalnih metoda i novih tehnologija, te osigurati poticajno okruženje u kojem dijete razvija kritičko mišljenje, kreativnost i ljubav prema jeziku od najranije dobi.

Ključne riječi: pismenost, dijete, Montessori pedagogija, strip, priča, digitalna slikovnica

Ljiljana Atlja, mag. praesc. educ. • **Narcisa Jagnjić**, mag. praesc. educ., savjetnica • **Katarina Šain**, Montessori odgojiteljica, DV Grigora Viteza, Zagreb

Ritmom riječi i pjesme: tradicijske igre kao temelj rane pismenosti

Cilj ovog rada je prikazati dječje tradicijske pjesme i igre s pjevanjem kao vrijedan alat za poticanje rane pismenosti i izražavanja u Montessori okruženju kojim čuvamo i njegujemo nacionalni identitet. Kroz konkretne aktivnosti iz područja čitanja, pisanja i plesa, djeca razvijaju fonološku svjesnost, grafomotoriku, ritam, kulturnu povezanost i izražavanje kroz pokret. Montessori pedagogija omogućuje djeci slobodu izbora, rad kroz osjetila i prirodno učenje putem vlastite aktivnosti. Tradicijska glazba, kao autentični i bogat jezični materijal, omogućuje djetetu cjelovito uranjanje u jezik i kulturu, potičući time cjelovit razvoj pismenosti na način koji je smislen, živ i radostan. Montessori metoda, sa svojim naglaskom na osjetilno učenje, samostalnost i iskustveno istraživanje, prirodno se nadopunjuje s ritmom, simbolikom i ponavljanjem prisutnim u glazbenoj baštini. Uključivanjem tradicijskih pjesama i igara dodatno se njeguje identitet, osjećaj pripadnosti i multikulturalna osviještenost kod djece. Potvrđuje se vrijednost povezivanja tradicionalnih kulturnih sadržaja s metodama suvremenog pristupa ranom učenju, stvarajući podlogu za emocionalno bogato i smisljeno usvajanje prvih čitalačkih i pisanih vještina.

Ključne riječi: dječje tradicijske pjesme, igre s pjevanjem, kulturna baština, rana pismenost

Ana Konaković, stručna prvostupnica predškolskoga odgoja, bacc. paed. •
Valentina Benotić, mag. praesc. educ., DV Budućnost, Zagreb

Razvoj govora i glazbenih vještina u Montessori jaslicama

U Montessori jaslicama (za djecu do 3 godine) razvoj govora i glazbenih vještina potiče se kroz pažljivo osmišljeno okruženje i svakodnevne interakcije. Djeca u najranijoj dobi prolaze kroz takozvane osjetljive periode za jezik i sluh, što znači da su posebno otvorena za upijanje verbalnih i glazbenih podražaja iz svoje okoline.

Govor se razvija spontano kroz bogatu verbalnu komunikaciju s odraslima i djecom, čitanje slikovnica, pjesmice i imenovanje predmeta iz svakodnevnog okruženja. Odgojitelji koriste jasan, bogat i pravilan jezik, potičući djecu da izražavaju svoje potrebe i misli.

Glazba je svakodnevno prisutna u Montessori jaslicama. Kroz pjevanje jednostavnih pjesmica, slušanje različitih vrsta glazbe, kao i kroz korištenje jednostavnih instrumenata (zvečke, triangleri, bubnjevi), djeca razvijaju sluh, ritam, koordinaciju i emocionalnu ekspresiju. Pjevanje se koristi i kao sredstvo za smirivanje, prijelaze između aktivnosti ili izražavanje osjećaja. Djeca uče prepoznavati visinu tonova, ritam i dinamiku, što pozitivno utječe ne samo na glazbene, već i na kognitivne i jezične sposobnosti. Montessori metoda neguje ponavljanje i poštovanje dječjeg izbora, tako da djeca imaju slobodu ponavljati glazbene aktivnosti koje im pridonose zadovoljstvu i time dublje usvajaju nove vještine.

Ključne riječi: upijanje podražaja, komunikacija, izražavanje potreba i misli, instrumenti, pjevanje

Katarina Dabić, odgojiteljica, Montessori odgojiteljica (0–6) • **Katarina Čerčić**,
Montessori odgojiteljica (0–6), DV Bukovac, Zagreb

Poticanje govora u ranoj dobi (jasličkoj dobi) kroz Montessori metodu

Marija Montessori prepoznala je jezik kao osnovnu komunikacijsku vještinu i ključni element u procesu učenja. Tijekom svojega pedagoškog rada razvila je niz materijala i aktivnosti koji su namijenjeni poticanju razvoja govora kod djece na prirodan način.

Odgojitelj u vrtiću motivira djecu raznim sadržajima, potiče na aktivnost, na drugačiji oblik izražavanja koji djetetu u potpunosti treba biti privlačan, izazovan, poticajan i ne stvara u njemu otpor ili strah od pogrešno izgovorenih riječi. Razne procjene i ispravljanja mogu negativno utjecati na djetetov psihofizički rast i razvoj (primjerice regresija u razvoju). Poticajno okruženje, spontana i ležerna komunikacija uz uvažavanje dječjega interesa te postupno usvajanje jezika i razvoj govora, koje je vezano za sve situacije u vrtiću (jutarnje okupljanje, individualne, grupne i zajedničke aktivnosti, boravak na otvorenom itd.) stvaraju odgovarajuću motivaciju.

Razvojne osobine i karakteristike djeteta, motiviranost, izgovor i rječnik predstavljaju temelj kreiranja cjelokupnog konteksta: organizacijske i materijalne uvjete, sadržaje i aktivnosti, međusobne odnose te praćenje postignuća. Tijekom aktivnosti koje potiču slušanje i pažljivo praćenje verbalnih uputa, djeca razvijaju sposobnost obraćanja pažnje na detalje, razumijevanje kompleksnih koncepata i svoje jezične vještine.

U djece je važno razvijati osjećaj sigurnosti pri spontanom izražavanju govorom, potrebno je njegovati ispravan izgovor, ritam i intonaciju, usvajati osnovni jezični rječnik i jezične strukture uz pomoć komunikacijskih sadržaja u igri i svakodnevnih aktivnosti.

Ključne riječi: razvoj govornih i jezičnih kompetencija, motivacija, poticajno okruženje, praćenje razvojnih osobina, sigurnost

Saša Soukup, mag. praesc. educ, odgojitelji mentor, Montessori odgojitelji

Put u svijet riječi: razvoj jezične pismenosti u ranoj i predškolskoj dobi

Poticanje jezične pismenosti djece rane i predškolske dobi u Montessori programu temelji se na načelima i metodama rada koje podržavaju prirodni razvoj jezika kroz slobodu izbora, senzomotoričko iskustvo i samostalno učenje.

Rani razvoj jezika temeljni je element učenja i cjelokupnog razvoja djeteta čiji proces započinje već u najranijoj dobi djeteta u kojemu dijete spontano usvaja jezik iz svoje okoline, a kojeg karakterizira razdoblje posebne osjetljivosti za govor, odnosno jezik. Ono se javlja najranije i traje dulje od svih ostalih razdoblja posebne osjetljivosti. Pomoću upijajućeg uma na nesvjesnoj razini i za vrijeme osjetljivog razdoblja dijete uči i usavršava jezik.

Pripremljena okolina primjerena potrebama djeteta, zauzima važnu ulogu u razvoju jezične pismenosti, temelji se na pedagoško psihološkim načelima, uvažava potrebe djece i na određeni je način strukturirana okolina u određenom redu.

Sami sadržaji iz područja jezika su prirodno integrirani u sva Montessori područja te dijete upoznaje jezik uz pomoć vida, sluha, govora, pokreta koji su neophodni za pisanje i čitanje kao i za usvajanje novih riječi i bogaćenje rječnika.

Uloga odgojitelja u razvoju jezične pismenosti ogleda se kroz odnos prema djetetu, zadovoljenju njegovih razvojnih potreba i brizi o pripremljenoj okolini. Odgojitelj ima važnu ulogu u prepoznavanju djetetovih potreba modeliranju pravilnog govora i poticanju komunikacije u svakodnevnim situacijama. Razvoj jezične pismenosti u Montessori programu ne doživljava se kao izolirana vještina, već je integriran u sve aspekte učenja. Jezik postaje sredstvo istraživanja svijeta, izražavanja emocija i uspostavljanja socijalnih odnosa. Kroz ovakav pristup djeca razvijaju ne samo jezične kompetencije, nego i samopouzdanje, usredotočenost i sposobnost za učinkovitu komunikaciju.

Ključne riječi: jezična pismenost, rana i predškolska dob, razdoblja posebne osjetljivosti, pripremljena okolina, senzomotoričko iskustvo, uloga odgojitelja.

Nataša Veldić, predsjednica Hrvatskog Montessori društva, odgojitelj savjetnik

Izazovi u poticanju čitanja u dobi od pete do šeste godine u Montessori skupini, DV Sopot, Zagreb

U Montessori skupini razvoj rane pismenosti se odvija u bogatoj, poticajnoj i pažljivo pripremljenoj okolini. Dijete je između pete godine i polaska u osnovnu školu još uvijek u razdoblju posebne osjetljivosti za jezik te razvija sposobnosti i vještine važne za ovladavanje čitanja.

Redovito planiranje i provođenje aktivnosti koje potiču ranu pismenost umanjuje mogućnost razvoja jezično-govornih teškoća i teškoća u savladavanju čitanja te utječe na uspješan početak formalnog obrazovanja i pismenost tijekom cijelog života. Primjeri prakse tijekom izlaganja će biti podijeljeni u četiri cjeline, sastavnice rane pismenosti: bogaćenje rječnika, interes za tisk i koncept tiska, fonološka svjesnost i imenovanje slova te pripovijedanje.

Odgojitelj ima značajnu ulogu u prepoznavanju i njegovanju prirodnog interesa djeteta za različite oblike govorne i pisane komunikacije te stvara uvjete za provedbu prava na osnovnu pismenost, u skladu s Deklaracijom o pravima europskih građana na pismenost (ELINET, europska konferencija o pismenosti 2016.)

Budući da je pismenost preduvjet za različite oblike učenja može se opisati kao cjeloživotna potreba svakog pojedinca te je od ključne važnosti u Montessori skupini osmisлити bogato jezično okruženje, prepoznati razdoblje posebne osjetljivosti za jezik i pripremiti različite pribore koji će zadovoljiti djetetov interes i trenutne potrebe

Ključne riječi: *Montessori, rana pismenost, čitanje*

Jelena Kulišić, mag. praesc. educ., odgojitelj savjetnik, DV Konavle • **Petra Kralj Fox**, muzejska pedagoginja, Muzeji i galerije Konavala

Kamišibaj kao metoda poticanja predčitalačkih vještina u radu s djecom predškolske dobi

Predčitačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, o funkciji pisanoga jezika, o tehničkim karakteristikama pisma te o procesima i tehnici čitanja. Kamišibaj predstavlja tradicionalnu japansku umjetnost pripovijedanja priča u slikama smještenih u malom drvenom okviru, odnosno pozornici zvanom butaj. To je vrsta umjetnosti koja kombinacijom usmenih, vizualnih i tiskanih oblika pismenosti prenosi određene vrijednosti samoj publici. Razvoju govornih sposobnosti doprinose pripovijedanje i dramatizacija priče.

Vizualni oblik pismenosti očituje se u načinu prenošenja govorene riječi na papir pomoću raznih likovnih tehnika stvaranjem slikovnih kartica, a spisateljske sposobnosti prepoznate su u stvaranju i oblikovanju same priče. Današnji način života nazaduje dječju sposobnost kreiranja unutarnjih slika na temelju riječi, tijekom pričanja priča, a razlog tomu jest pretjeran utjecaj slika s televizije, računala i drugih medija. Tijekom slušanja priče sve su naglašeniji dječja nestrpljivost i nemir, pa je samo pričanje potrebno upotpuniti efektima poput vizualnih, akustičnih te ostalim elementima koji bude dječja osjetila. Pričanje priča nadopunjeno gestama potiče dječju koncentraciju i zadržava njihovu pažnju jer istovremeno slušaju i gledaju. Upravo zato kao spoj pisane i izgovorene riječi te ilustracije i neposredne izvedbe kamišibaj kao metoda stvoren je za rad s djecom različite kronološke dobi. Dugogodišnje partnerstvo s lokalnom zajednicom, muzejskom pedagoginjom doprinijelo je razvoju i širenju japanske umjetnosti kao metode poticanja predčitalačkih vještina u radu s djecom predškolske dobi.

Ključne riječi: *djeca, kamišibaj, priče, partnerstvo, predčitalačke vještine*

Zrinka Bekavac, odgojitelj, Montessori odgojitelj • **Ligija Krolo**, dipl. pedagog, dipl. defekt. • **Jasna Vidović**, mag. prim educ., DV „Montessori dječja kuća“, Split

Pokret, glazba i riječ u svakodnevnom programu u DV „Montessori dječja kuća“, Split

Kroz prezentaciju različitih aktivnosti koje povezuju poticanje rane pismenosti i glazbenih aktivnosti te pokreta iznijeti će se elementi podučavanja rane pismenosti i glazbene kulture. Poznato je da način prezentacije odgojno-obrazovnih sadržaja u metodi Marije Montessori u sebi nosi uvijek kognitivni, emocionalni, motorički, kreativni i terapijski aspekt. Montessori program tj. pedagogija, poznata je po strukturiranim i planiranim aktivnostima. Dijete se uvodi u nove vježbe i spoznaje kroz sudjelujuće promatranje i prihvaćanje pojedinih aktivnosti koje je odgojitelj prethodno u potpunosti savladao. Svaka aktivnost potiče razvoj vještina u cilju stvaranja radnih navika, ali i razvoj kreativnosti.

Razlika između glazbenog programa redovnog vrtića i Montessori glazbenog programa leži u nekoliko elemenata. Montessori program primjenjuje individualnu lekciju u podučavanju glazbenih vježbi počevši od slušanja glazbe do pjevanja i sviranja. Didaktički materijal iz područja glazbe, kao iz drugih odgojno-obrazovnih područja, stalno je dostupan djeci. Važno je naglasiti da je sama Maria Montessori za razdoblje od treće do pete/šeste godine istakla upravo glazbu za poticanje razvoja slušne percepcije. Primjereno tome postoje i vježbe - vježbe sa slušnim valjcima, vježbe tišine, vježbe razvoja ritma te vježba Montessori zvona. Odgojitelj upoznaje djecu s didaktičkim materijalom, s načinom rukovanja s Montessori zvonima, te s tonovima, tj. s glazbenom ljestvicom. Zatim se uparuju zvona - traže se isti tonovi.

Djeca se potiču na samostalno vježbanje kao i vježbanje s drugom djecom i na kraju samostalno kreativno stvaranje glazbe koristeći zvona, ali i udaraljke poput ksilofona. Kroz poznavanje slova djecu upoznajemo s glazbenim notama, tj. ljestvicom, koristeći udaraljku ksilofon. Kreirajući i zapisujući glazbene zapise pjesama koje pjevamo uvodimo čitanje nota i sviranje prema notnom zapisu, dakle uvodimo ih u glazbenu pismenosti. Sve ove pojedinačne aktivnosti povezane su u svakodnevnom zajedničkim aktivnostima pjevanja, plesanja, muziciranja. Uočeno je da djeci koja imaju

teškoće u razvoju pomažu u socijalizaciji i verbalnom izražavanju, djecu redovnog razvoja obogaćuju, a otkrivaju se i glazbeno darovita djeca.

Važno je naglasiti da je u Casa dei bambini (1907.) kreatorica Montessori glazbenog programa bila učiteljica glazbe Anna Maria Maccheroni. Ona je najvećim dijelom stvorila glazbeni program koji se sastojao od svakodnevnog pjevanja, sviranja na klaviru, te podučavanju djece ritmu udaraljka, što je rezultiralo uvođenjem djece u osnove glazbene pismenosti. Tim putem pokušava hodati i DV „Montessori dječja kuća“.

(M. Montessori, *The Montessori Approach to Music*, 2020. The Montessori-Pierson Publishing Company. Nizozemska)

Ključne riječi: glazbeni odgoj, Montessori vježbe, individualna lekcija, rana pismenost

Glazba nas može dotaknuti na način na koji ništa drugo ne može. Nema boljeg dara koji možemo dati djeci nego da im otvorimo ova vrata.

M. Montessori

Music can touch us in a way that nothing else can. No better gift can we give to the children than to open this door for them.

M. Montessori

Maja Fatović, mag. praesc. educ., odgojiteljica savjetnica • **Tanja Smolčić**, bacc. praesc. educ., odgojiteljica, DV Budućnost, Zagreb

Glazba i rana pismenost – alternativni modaliteti rada s glazbom

Nebrojeni su blagotvorni utjecaji glazbe na dječji razvoj a ciljevi glazbenih aktivnosti operacionaliziraju se ishodima koji se povezuju s cjelovitim dječjim razvojem. Cjelovit razvoj, prema većini autora, podrazumijeva intelektualni, socijalni, emocionalni i fizički razvoj u okruženju koje je podržavajuće, koje osigurava izazov i sigurnost (Upitis, 2011).

Pojam rane pismenosti pojavljuje se kao jedna od sastavnica primjerenog kognitivnog razvoja u ranoj i predškolskoj dobi. Rana

pismenost obuhvaća skup vještina, znanja, stavova i iskustava koje dijete stječe u predškolskom razdoblju a koja čine temelj za kasniji razvoj čitanja i pisanja. Rana pismenost definira se kao spontan i prirodan razvoj pismenosti kroz igru, komunikaciju i svakodnevne interakcije s okolinom (Neuman i Dickinson, 2001).

Ovo izlaganje osvrnut će se na mogućnosti razvoja različitih aspekata rane pismenosti koristeći glazbu kao svojevrsni neurokognitivni alat. Istraživanja pokazuju da glazba ima snažan učinak na razvoj jezičnih vještina. Ritam je tek jedna od sastavnica glazbe. Utjecaj ritma na razvoj rane pismenosti ima sve više potvrda u području neuroznanosti. Ritmičke sposobnosti, poput prepoznavanja, ponavljanja i predviđanja ritmičkih obrazaca, usko su povezane s jezičnim vještinama, osobito s fonološkom osviještenošću, slušnim procesuiranjem i temporalnim poticanjem neuralnih mreža koje sudjeluju u čitanju i pisanju (Woodruff i sur., 2014).

Cilj je ovoga izlaganja ukazati na važnost svakodnevnog susreta djece s glazbom te u praktičnom dijelu ponuditi alternativne modalitete rada koji snažno utječu na cjelovit razvoj djeteta uz naglasak na kognitivnom razvoju i poticanju rane pismenosti.

Ključne riječi: Cjelovit razvoj djeteta, glazbene aktivnosti, rana pismenost

dr. sc. Lada Marinković • dr. sc. Svetlana Radović, Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Novi Sad, Srbija

Dobrobit djeteta i društva kroz holističku perspektivu razvoja i učenja u predškolskom uzrastu

Pristup razumijevanja razvoja i učenja djeteta od najranijeg uzrasta od ključnog je značaja za kreiranje obrazovnih kurikuluma. Potom, od odabranih kurikuluma ovisi pristup i metode obrazovanja i odgoja, a kao efekt te interakcije formiraju se ličnost, vrijednosti, odnosi društvo i njegov razvojni kapacitet. Uspriko različitim kurikulumima, priroda djeteta ostaje ista, a način razvoja i učenja uvijek je holistički, složen, zasnovan na intrinzičnoj potrebi za učenjem, istraživanjem, radoznalosti, uvijek u interakciji s okruženjem, i bazično, većinski okrenut solidarnosti, empatiji i

dobrobiti. Konstrukcija i ko-konstrukcija odavno su prepoznati kao pokretačke sile razvoja, usprkos ili u preispitivanju destrukcije i de-konstrukcije.

Montessori pedagoški pristup usmjeren na omogućavanje uvjeta za izražavanje djetetove samostalnosti i samo-usmjerenosti na izgradnju spoznajnih kapaciteta, prigrljen je od strane mnogih suvremenih predškolskih kurikuluma i odgojitelja. Dobrobit za dijete vidljiva je u njegovim razvojnim dostignućima, prilikama koje ima za učenje kao i u odnosima sa odraslima i vršnjacima. Svaki aspekt djetetovog razvoja spontano se i prirodno potiče, pa tako i razvoj govora i komunikacije, koji oblikuje poticajno okruženje koje prati djetetovu spontanu produkciju glasa, ritma, jezika, različitih načina izražavanja i zainteresiranog aktivnog istraživanja. Dobrobit za odgojitelja ogleda se u njegovoj profesionalnoj i ličnoj satisfakciji koju osigurava prirodna i spontana interakcija i komunikacija sa djetetom koja je obogaćena kontinuiranom refleksijom i samo refleksijom. Praktični pristup u realizaciji ostvarenja dobrobiti za dijete i odgojitelja biće potkrepljeni i ilustrirani primjerima iz prakse istraživanja o bilingvalnom programu u predškolskom obrazovanju zasnovanom na suvremenoj koncepciji predškolstva.

Dobrobit društva u velikoj mjeri zavisi od kvalitete ranog razvoja i obrazovanja djece.

Holistička perspektiva razvoja i učenja u predškolskom uzrastu podrazumijeva cjelovit pristup djetetu, koji obuhvaća ne samo kognitivni, već i emocionalni, socijalni, fizički i moralni razvoj. Kroz integrirane pedagoške prakse koje poštuju individualne potrebe i tempo razvoja svakog djeteta, stvara se temelj za izgradnju zdravih, empatičnih i funkcionalnih pojedinaca.

Ovakav pristup omogućava djeci da razviju osjećaj sigurnosti, pripadnosti i samopouzdanja što je ključno za njihov kasniji angažman u društvu. Razvoj emocionalne pismenosti suradnje, rješavanja problema i kreativnog mišljenja u ranom djetinjstvu pozitivno se reflektira na društvenu koheziju i otpornost zajednice. Kada se djeca od najranijeg uzrasta uče uvažavanju razlika, saradnji, empatiji i zajedničkom rješavanju problema, razvijaju se u pojedince koji lakše prihvaćaju druge, doprinose zajednici i smanjuju tenzije koje proizlaze iz socijalnih i kulturnih

razlika. Na taj način, predškolsko obrazovanje postaje instrument za izgradnju inkluzivnijeg i povezanijeg društva. Ulaganje u kvalitetne predškolske programe koji uključuju partnerski odnos između odgojitelja, porodice i šire društvene zajednice, donosi višestruke dugoročne koristi od smanjenja socijalne nejednakosti do povećanja produktivnosti i građanske odgovornosti. Kvalitetni i dostupni predškolski programi doprinose smanjenju socijalne nejednakosti, omogućavajući djeci iz različitih socioekonomskih sredina jednake šanse za razvoj i obrazovanje. Ulaganjem u rani razvoj naročito se podržavaju djeca iz osjetljivih grupa, čime se prekida ciklus siromaštva i marginalizacije. Holistički pristup ne samo da podržava optimalan razvoj svakog djeteta, već promovira vrijednosti inkluzije poštovanja različitosti i održivog razvoja. Samim tim, rano djetinjstvo se prepoznaje kao strateški važan period za oblikovanje budućnosti društva, u kojem se investiranje u djecu promatra kao ulaganje u cjelokupnu društvenu dobrobit.

Ključne riječi: *dobrobit, predškolski kurikulum, holistički razvoj, inkluzija*

